

од практиката за практиката

**ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ НА ДЕТЕ СО
АЛАЛИЈА**

Маре СТОЈМЕНОВСКА
Силвана ФИЛИПОВА

Специјален Завод-Демир Капија

Резиме

Алалијата е состојба на потполна неразвиеност на говорот и јазикот кај децата кои имаат зачуван слух, но не се во состојба да ја разберат говорната порака поради перцептивни пречки настанати поради оштетување или дисфункција на ЦНС на ниво на аудитивни репрезентативни кортикални области.

Затоа е неопходна навремена детекција, дијагностика и третман кај овие деца бидејќи резултатите кои ги добивме укажуваат на тоа дека можат да се постигнат задоволителни резултати во однос на развојот на говорот кај децата со тешка ментална ретардација и да се постигне соодветно ниво на социјална комуникација кај овие лица.

Клучни зборови: *алалија, експресивен говор, рецептивен говор, вербална комуникација*

from practice to practice

DESCRIPTION OF CHILD WITH ALALIA

Mare STOJMENOVSKA
Silvana FILIPOVA

Special Institute-Demir Kapija

Abstract

Alalia is a condition of completely undeveloped speech in children that have kept hearing, but they are not in a condition to understand language message, because they have bad perception caused by disorders and dysfunction of CNS on level of auditory representative cortical area.

Therefore, it is necessary to have prompt detection, diagnosis and treatment of these children because the results we get from researches indicate that good results could be achieved in relation to development of speech and appropriate level of communication in children with severe mental retardation.

Key Words: *expressive speech, receptive speech, verbal communication*

Адреса за сепаратите:
Маре СТОЈМЕНОВСКА
„Вера Јоциќ“-109
Делчево
E-mail: marest78@yahoo.com

Address requests for reprint to:
Mare STOJMENOVSKA
"Vera Jocikj"-109
Delchevo
E-mail: marest78@yahoo.com

Вовед

Алалијата е состојба на потполна неразвие-ност на говорот и јазикот кај децата кои имаат зачуван слух но не се во состојба да ја разберат говорната порака поради перцептивни пречки настанати поради оштетување или дисфункција на ЦНС на ниво на ауди-тивни репрезентативни кортикални области.

Постојат два основни типа на алалија:

- **сензорна (импресивна, аферентна)**
- **мојторна (експресивна, еферентна)**

Меѓутоа, во клиничката пракса, најчесто постојат комбинирани оштетувања со пре-тежно изразена една или друга форма.

Приказ на случај

Машко дете Д. К. родено 1987 година, упате-но од страна на Центарот за социјална рабо-та за сместување во Специјалниот завод-Де-мир Капија како тешко ментално ретарди-рано дете, категоризирано според правилни-кот за распоредување и евидентирање на ли-ца попречени во физичкиот и психичкиот развиток. Детето е примено во институција-та на 3 год. и 6 месечна возраст, како дете кое е ментално ретардирано со психотичен изглед, оди, не јаде само, и има конверген-тен страбизам.

Анамнеза на семејството

Д.К. е најмалото и четврто дете (3 год.) во семејството составено од 4 деца. Нивната здравствена психофизичка состојба е оценета б.о. Сите се родени како деца во брак. Таткото е стар 43 години, невработен, често неоправдано отсутен од дома, а воедно и алкохоличар. Мајката е на возраст од 29 години, домаќинка.

Семејството во кое живее Д. К. во Центарот за социјална работа е евидентирано како семејство со нарушени семејни и брачни односи уште пред да се роди и четвртото дете (Д. К.). Поради честите расправи и малтретирања од страна на таткото, мајката е во ситуација да бега и живее одделено од своите деца оставајќи ги сами.

Introduction

Alalia is a condition of completely undeveloped speech in children that have kept hearing, but they are not in a condition to understand language mes- sage, because they have bad perception caused by disorders and dysfunction of CNS on level of auditory representative cortical area.

There are two type of alalia:

- **Sensitive type: (impressive, afferent)**
- **Motor type: (expressive, efferent)**

But in clinical practice, there are often combined impairments with mostly impressive or expressive type.

Presentation of a case

Male child D. K. born 1987 was sent by the Center for Social Work to be accommodated in the Spe- cial Institute in Demir Kapija, as a severe mentally retarded person, categorized according to the Rule Book for distribution and evidence of people with disabilities in physical and psychical development.

The child was accepted at the Institution at age of 3years and 6 mounts as a mentally retarded child with psychotic look, could walk on his own, could not eat alone and with convergent strabismus.

Anamnesis of the family

D. K. is the youngest, fourth child in the family. The other 3 children are with good psychophysical condition. All were born in a marriage. The father is 43 years old, unemployed, very often absent from home and an alcoholic. The mother is 29 and a housewife.

The family in which D. K. lives is recorded in the Center for Social Work as one with disturbed fam- ily and marriage relations even before the birth of the fourth child (D. K.). Due to the fights and her husband's violence, the mother runs from the fam- ily and lives separately leaving her children alone.

Вклучување на дејето во процесот за деинституционализација и следење на неговото психомоторно развој

Детето на 13 годишна возраст е вклучено во проектот за деинституционализација. Тогаш за првпат е дијагностицирано од мултидисциплинарен тим составен од: клинички невропсихијатар, развоен психолог и дефектолог.

Тимот го донесува следниот општ заклучок:

Retardatio Psychomotorica - Тешка попреченост во психичкиот развој.

Strabismus convergens dex. - Општа ментална возраст (15-18 месеци) на сензомоторно ниво. Мислење и говор на 14 месеци; истите се во зона на нареден развој. Слаби волеви динамизми. Брзо настапува замор и има потреба од чести одморања по краткотрајните активности. Растроено поведение со промени во емоционалната и социјалната сфера. Поседува поголем интелектуален потенцијал во споредба со неговата адаптираност во социјалната средина. Моторни стереотипи. Сиромашен појмовен инвентар.

Неиздиференцирана перцепција. Разбира и извршува едноставни налози. Изразена хипотонија, пасивен интерес за околината. Неиздиференцирана латерализација и доминантна латерализација. Делумна манипулативна спретност на раката која треба да се развива. Неиздиференцирана моторика на прстите, потешкотии во одржување на рамнотежата, нема гностичка и практичногностичка организираност. Присутност на елементарни познавања на телесна шема.

Следуваат препораките за иона-шамозна работа со дејето

Стимулирање на општите психомоторни, сензомоторни, емоционални, социјални димензии на развојот преку индивидуално насочен третман. Интензивен логопедски третман со посебен акцент на збогатување на појмовниот инвентар - семантичко значење на зборовите. Стимулирање на моторниот развој со посебен акцент на реедукација на фата моторика - манипулативни активности. Општа и специфична реедукација, доградување на телесната шема.

Including the child in the process of deinstitutionalization and following up his psychomotor development

The child at the age of 13 was included in the project of deinstitutionalization. Then for first time he was diagnosed by a multidisciplinary team: a clinical neuro-psychiatrist, a developmental psychologist and a special educator.

The team brought the following conclusion:

Retardatio Psychomotorica - a severe disorder in psychic development.

Strabismus convergens dex. -mental age of (15-18 months) sensor-motor level. Mind and speech of 14 months in the zone of further development. Weak will dynamism. He gets tired very often and needs frequent rests after short activities. Changes in emotional and social sphere. He has bigger mental potential compared to his adaptation to social environment. Motor stereotypes. Poor inventory of ideas. Undifferentiated perception. He understands and performs simple orders. Expressed hypotonia, passive interest for the environment. Undifferentiated lateralization and dominant lateralization. The boy can partly move his hand which should be developed. Bad balance without gnostic and practical organization. He has elementary knowledge of body scheme.

Instruction for further work with the child

Stimulation of general psychomotor, sensor-motor, emotional, social dimensions of development through individual treatment. Intensive speech treatment for enriching the vocabulary – semantic meaning of words. Stimulation of motor development and reeducation of manipulative activities, general and specific reeducation and building of body scheme.

По деветмесечно следење сѝручниѝм ѝим ѝовѝорно врши редијагносѝика и ѝо дава следново мислење

Спонтано воспоставува контакт, манифестира радост во присуство на друг. Емоциите се поиздиференцирани и потранспарентни. Крупната и ситната моторика е похармониизирана. Има изградено топографија на себе и друг, иако латерализацијата не е дефинирана. Напредок постои и на планот на симболичките функции: сѝ уште говорот е алаличен, се забележува напредок на планот на невербален говор (адекватно користи гест, мимика). Присутна е ликовна експресија, поускладена визиомоторна координација. Искусствено побогат, насочени интереси за околината, социјално значајно адаптиран во својата група, со иницијатива за воспоставување на врснички интеракции. Се забележува значително подобрување на волевите динамизми. Контролира свинктери, сам се храни, врши лична хигиена.

Се продолжува со претходно наведените препораки со вклучување на витамино терапија Б6-Б1 и транквилизирачки медикаменти

Лоѝоѝедски ѝреѝман-сѝаѝус

Детето Д. К. уште со самото вклучување во проектот за деинституционализација беше опфатено со логопедски третман од страна на логопедот кој работеше двапати неделно со него, и секако секојдневната корепетиторска логопедска работа на дефектологот кој работи со детето.

На почетокот детето не сакаше да соработува, имаше страв од непознати лица. Вниманието му беше краткотрајно и изгледаше сонливо и уморно. Со текот на работата почна да покажува интерес за логопедските вежби. Во моментот е еден од најактивните за време на вежбите. Секогаш е расположено за работа.

Од првиот логопедски наод се гледа дека развојот на говорот кај детето се наоѓа во прелингвална фаза.

After 9 months' observation the multidisciplinary team reconsider the diagnosis with the following conclusion:

The child spontaneously makes contacts, manifests joy in the presence of others. Emotions are more differentiated and more transparent. He has developed body scheme, but lateralization is not yet defined. There is improvement in symbolic function: his speech is still undeveloped, but he uses non-verbal speech (he uses adequately gestic and mime). There is arts expression, more harmonized visuo-motor coordination. He is more experienced, interested in the environment, socially adapted in his group with initiative for interaction with his mates. He is better at will dynamisms. He can feed on his own and take care of his personal hygiene.

He continues with the prescribed medicaments and the vitamins B6-B1 treatment.

Speech treatment

The child D. K. being included in the project of deinstitutionalization started with speech treatment with a speech therapist twice a week, and everyday repetition with a special educator.

At the beginning child did not want to cooperate and was afraid of unknown people. His attention was short and he looked sleepy and tired. Later on, during the activities he became interested in speech exercises.

From the first speech-therapy finding it is obvious that the speech development of the child is in its pre-lingual phase.

Во состојба е добро да ги артикулира вокалите (а, е, и, о, у), плзивите (п, б, т, д, к, г), африкатите (ч, з), фрикатите (ј, ф), назалите (м, н) и има делумно развиен рецептивен говор. На лингвограм-тестот ги препознава поимите претставени со сликички (игла, саат, око, уво, пиле, капа, баба, заб, топ, очи, клуч, воз, лист, сонце, жаба, пес, кола, шал). Постои рекогниција на налози и извршува едноставни налози. Должината на вербалното памтење е на ниво на двосложни зборови. Оралната праксија е добра.

По четиримесечниот извештај се забележуваат промени во развојот на говорот. Рецептивниот говор му е многу подобрен. Може да разбере и изврши посложени налози од типот-Стани и оди да донесеш вода за... ; оди и викни ја... Активниот речник му е збогатен, употребува повеќе зборови. Во комуникацијата употребува одредени фрази како: сакам вода, колку е часот. Препознава поголем број на сликички и може да ги именува. На поедноставни прашања може да даде одговор, како на пр: Што прави пиленето?-Лета. и сл. На почетокот кога ќе му се поставеше одредено прашање тој механички го повторуваше, додека сега знае дека од него се бара одговор.

Во понатамошните следења се забележува прогрес во развојот на говорот. Д.К. е во состојба да повтори реченица составена од три збора. Вербалното памтење му е на ниво на аграматична проширена реченица. Го збогатува и пасивниот и активниот речник.

На следниот логопедски наод може слободно да кажеме дека детето веќе се наоѓа во почетна лингвална фаза. Во состојба е да ги артикулира скоро сите гласови, но сè уште нема воспоставено функционална примена на истите. Препознава и именува поголем број предмети. Воспоставува вербален контакт.

Во следниве извештаи се гледа дека говорот во поглед на неговите интелектуални способности може да се каже дека е добар. Има развиено рецептивен говор, во состојба е да ги разбере сите говорни налози.

He has good articulation of vowels (a, e, u, o, u), plosives (p, b, t, d, k, g), africative (ch, z), fricative (j, f), nasals (m, n) and minimal receptive speech. At the lingua-gram test he recognizes pictures of: a clock, eyes, ear, chicken, grandmother, needle, train, sun, dog, car, cap, tooth, gun, key, leaf, frog, shawl and etc. He recognizes simple commands. He remembers two-syllable words. His oral practice is good.

After four mounts of treatment there are noticeable changes in speech development. His receptive speech is much better. He can understand more complicated commands for example: "Get up and get a glass of water for...; Go and call..." His vocabulary is much better, he uses more words and in the communication he use phrases like: I want some water. What time is it? He recognizes a lot of pictures and denominates them. He can give answers to simple questions. Example: What does a bird do? It flies. At the beginning when asked he would repeat the question, but now he knows he has to answer the question.

Furthermore, there is progress in speech development. D. K. can repeat a sentence consisted of 3 words. He enriches both his passive and active vocabulary.

The next speech-therapy finding shows that the child is in his pre-lingual phase. He can articulate almost all voices but he has not yet applied them functionally. He recognizes and names a large number of objects. He has verbal contacts.

The following reports show that his speech related to his intellectual abilities is good. He has developed receptive speech and he understands all verbal orders.

Воспоставува и вербална комуникација. Има развиено и одреден фонд на зборови кои ги комбинира во проширена, но аграматична реченица. Вербалното памтење во поглед на неговите интелектуални способности е добро. Може да запамети и пократки стихотворби. Артикулацијата е сè уште непостојана, скоро сите гласови поединечно може да ги изговори, но во комуникацијата некои од нив може да ги испушти или супституира со други полесни за изговор. За време на логопедските вежби покажува извонредни резултати.

Вежби за развој на говорот кај тешко ментално ретардирани според „PECS“ програмата

"PECS" е американска програма-систем на комуникација со помош на замена на слики. Таа најчесто се употребува како алтернативна метода во вежбањето на комуникацијата претежно кај аутистични деца и деца со други потешки проблеми во социјалната комуникација. Се состои од следниве вежби:

- Показување сликички кои ги именува терапевтот и ги реди во картонска кутија.
 - Целта на оваа вежба е развивање на фонематскиот слух, вербалното памтење.
- Вежбата се применува неколку дена.
 - потоа, сликичките кои ги именува терапевтот бараме од пациентот да ги реди во кутија, односно пациентот ги зема сликичките од масичката и ги носи на друга маса каде ги реди во кутија.
 - целта што се постигнува со оваа вежба е развој на рецептивниот говор (извршување на посложен говорен налог).
 - пред пациентот се редат две сликички кои ги именува терапевтот, а од него се бара да го покаже именуваниот предмет. На пример: „Дај ми го цветот“.

He experiences verbal communication. He has developed certain word fund which he combines in a compound but non-grammatical sentence. He can remember short songs. The articulation is still unsteady, he can pronounce all voices one by one, but in communication some of them can be omitted or substituted with other easier to pronounce. He shows extraordinary results during speech-therapy treatment.

Exercise for speech development in children with severe mental retardation according to "PECS" program

"PECS" is an American program-system of communication with help of changes of pictures. It is usually used like an alternative method with autistic children and children with other more difficult problems in social communication. It is consisted of the following exercises:

- Showing of pictures which are named by the therapist and putting them in a cardboard box
 - The aim of this exercise is to develop hearing and verbal memory
- After a few days' exercise, it is continued with:
 - The child is asked to put the pictures which are named by the therapist into the box
 - child takes the pictures from one table, and put them in the box on the other table
 - the aim of this exercise is to develop receptive speech (to respond to a complex verbal order)
 - two pictures are put in front of the patient and after the therapist names them the patient is asked to show the object. For example: "Give me the flower."

- бројот на сликичките се зголемува на 3-5. Кога почнува да ги покажува поголемиот дел од сликите, бараме да ги именува поставувајќи му прашања како: Што има на сликата? Што е ова? Паралелно почнуваме и со вежби за артикулација на гласовите.
 - откако ќе се покажат резултатите од оваа вежба, односно пациентот почнува да ги именува предметите на сликите, минуваме на наредната вежба: Именување на предметите во просторијата според предметите на сликите. Пример: (коцка на сликата) -Каде има коцки во собата?
 - вежби за формирање кратки реченици составени од 2 збора со предмети што се претставени на сликите. Пример: -Што правиме со очите (ушите, рацете, устата)? Како вика кучето (мачето, кравата...)? Значи, почнуваме со некоја форма на дијалог, прашање-одговор.
 - вежба за проширување на речникот, со усвојување нови зборови, кратки стихотворби. Вежбите се организираат така што постојано се бара да се повторуваат одредени зборови или реченици (тапшин-тапшин...).
- the number of pictures is increased to 3-5, he starts showing the pictures and naming them; for example: What is there on the picture? Parallel we start exercising the articulation of voices.
 - After the results of this exercise are obvious, i.e. the patient names the objects on the pictures, we continue with the following exercise. The patient is asked to name the objects in the room compared with the pictures. For example: (a cube on the picture) "Where are the cubes in the room?"
 - Exercises for composing short two-word sentences with objects on the pictures. For example: What are we doing with the eyes, (ears, hand, mouth ...)? "What is the name of the dog (cat, cow...)" Thus we start with dialogue: question-answer.
 - when child starts with communication we work to broaden his vocabulary with new words, short song by repeating them...
 - next of exercise is better communication and longer song

Моментално се работи на одржување на вака формиранiot говор и учење песнички составени од по 4 стиха. Резултатите од вежбите постојано ги наградуваме со чоколадо, бонбони, јаболка...

Евалуација

Врз основа на резултатите кои ги добивме со серија тестови за испитување на говорот пред да го вклучиме детето на логопедски третман и резултатите добиени по одреден временски мултидисциплинарен третман може да ги изнесеме следниве забелешки: Артикулацијата според глобалниот артикулационен тест се покажа дека е многу подобра во однос на почетокот на тимската работа.

We try to sustain the formed speech by learning longer songs. The results are always awarded with chocolate, apples, toys...

Evaluation

On the basis of the achieved results from the serial of tests for examination of speech before including the child in speech therapy treatment and the results after the multidisciplinary treatment, show the conclusion: The articulation according to the global articulation test is much better in relation to the beginning of the team work.

Табела 1. Резултатите од глобалниот артикулационен тест кај децето

Оцена на артикулацијата (Evaluation of articulation)	+			+	+ -	-			-
	1	2	3			Σ	4	5	
Правилна артикулација (Right articulation)	16	2	/	18	4	1	/	8	9
Пред третманот (Before the treatment)	23	/	/	23	/	1	3	4	8

Пред почетокот на третманот имавме 18 гласови со добра артикулација, 4 со делумна и 9 со лоша, додека по тимската работа добивме 23 чисто артикулирани гласови и 8 со лоша артикулација. Треба да се нагласи и тоа дека во почетокот постоеше замена на 7 гласови, а по третманот кај 3 гласови имавме супституција.

Кај лингвограм тестот добивме дека

- постоеше разбирање на 26 одделни зборови пред да го вклучиме детето на третман, а по примената на глобалниот артикулационен тест детето разбираше дури 65 одделни зборови;
- кај детето не постоеше самостојно именување на слики, а постигнавме потоа само да именува повеќе од 10 слики;
- кај непосредното повторување детето не беше во можност да повтори ниту еден збор, додека по тимската работа тоа повтори 36 зборови успешно и 34 делумно успешно.

Тест-речничокот за деца покажа дека фондот на зборови на детето Д. К. по тимската работа одговара на 3-годишна возраст.

Детето користи реченица составена од еден збор, најчесто тоа се именки или глаголи. Поретко може да состави и реченица од 2 збора, користејќи подмет и прирок.

Table 1. The articulation is much better from the beginning. (Global articulation test)

Before the beginning of treatment we had 18 voices with good articulation, 4 with medium and 9 with bad articulation. After the treatment we had 23 good articulated voices and 8 with bad articulation. We need to mention that at the beginning the child had 7 voices with substitution, and after the treatment there were only 3 voices with substitution.

In "Lingua-gram test"

- the child comprehended 26 single words before the treatment and after the treatment he could understand 65 single words;
- The child could not name pictures, and after the treatment he could name more than 10 pictures;
- The child could not repeat one single word at the beginning, but the team work helped him to repeat 36 words successfully and 34 words partially;

"Vocabulary test" shows that the child D. K. has developed vocabulary for 3 years of age. He uses sentences composed of 1 word, usually a noun or a verb, rarely a sentence composed of two words, using the subject and the object in the sentence.

Заклучок

Во горенаведениот приказ на случај на дете со алалија станува збор за случај со кој е почнато да се работи многу доцна, кога неговиот развоен период е веќе поминат. Затоа е неопходна навремена детекција, дијагностика и третман кај овие деца бидејќи резултатите кои ги добивме укажуваат на тоа дека можат да се постигнат задоволителни резултати во однос на развојот на говорот кај децата со тешка ментална ретардација и да се постигне соодветно ниво на социјална комуникација кај овие лица.

Литература / References

1. **Голубовић С.** Клиничка логопедија 2. Дефектолошки факултет Универзитет у Београду, Београд, 1998.
2. **Sarah Newman** Small step forward. *Jessica Kingsley Publishers*-London and New York, 2000.

Conclusion

The case of child with alalia, is a case in which the treatment started late, when his developing period was passed. Therefore, it is necessary to have prompt detection, diagnosis and treatment of these children because the results we get from researches indicate that good results could be achieved in relation to development of speech and appropriate level of communication in children with severe mental retardation.

ПРАЗНА СТРАНИЦА